

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě, složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Vyklického a Mgr. Radovana Havelce, v právní věci žalobkyně: **NEWLAND ESTATE MANAGEMENT s. r. o.**, se sídlem Poříčí 2465/28, Blansko, zastoupen JUDr. Michalem Račokem, advokátem se sídlem Štěpánská ul. 49/633, Praha 1, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 9. 2013, č. j. 23442/13/5000-14301-704561, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 2. 2016, č. j. 31 Af 33/2014 - 125,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Na základě výsledku daňové kontroly byla Finančním úřadem v Blansku žalobkyni (dále „stěžovatelka“) vyměřena daň z přidané hodnoty za 1. čtvrtletí roku 2011. Proti platebnímu výměru ze dne 7. 11. 2012, č. j. 138442/12/283911707762, podala stěžovatelka odvolání, které bylo rozhodnutím Odvolacího finančního ředitelství ze dne 24. 9. 2013, č. j. 23442/13/5000-14301-704561 zamítnuto. Rozhodnutí žalovaného napadla stěžovatelka správní žalobou, kterou Krajský soud v Brně (dále jen „krajský soud“) odmítl pro opožděnost usnesením ze dne 15. 10. 2014, č. j. 31 Af 33/2014 – 65. Toto usnesení krajského soudu bylo ke kasační stížnosti stěžovatelky zrušeno rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 5. 2015, č. j. 3 Afs 219/2014 – 26 a věc byla krajskému soudu

vrácena zejména k takovému doplnění skutkových zjištění v dalším řízení, na jejichž základě by bylo možné určit datum podání žaloby.

Usnesení Krajského soudu v Brně

Krajský soud v následujícím řízení vyzval stěžovatelku k doplnění a upřesnění jejího podání tak, aby byly objasněny rozhodné skutečnosti ohledně podání žaloby. Sám soud v té souvislosti požádal o součinnost Velvyslanectví České republiky v Egyptě a Poštu 120 Praha, odbor mezinárodního poštovního provozu. V rozhodnutí, napadeném novou kasační stížností, vycházel z dále uvedených zjištění.

Stěžovatelka tvrdí, že její dřívější jednatel Alois Filip v Egyptě žalobu připravoval, sepsal a požádal svého známého H. K., aby ji podal na poště v Egyptě. Alois Filip zemřel a stěžovatelce není známo, z jakého důvodu byly k poštovní přepravě podány v Egyptě tři stejné poštovní zásilky. Skutečnost, že žaloba měla být sepsána v Blansku a je datována dnem 20. 11. 2013, označila stěžovatelka za písařskou chybu s tím, že první návrh žaloby mohl být připravován v Blansku, avšak k dokončení textu zřejmě došlo v Egyptě. Stěžovatelka uvádí, že K. H. byl pouze dřívějším jednatelem stěžovatelky pověřen podat zásilku (s žalobou) k poštovní přepravě v Egyptě. To také na poště v egyptské obci Mahmasha včas učinil (podáními totožných zásilek k poštovní přepravě ve dnech 18., 19. a 20. 11. 2013). Lhůta pro podání žaloby skončila dnem 25. 11. 2015, žaloba byla tedy podána včas. To, že na egyptskou Ústřední poštu pro cizinu v Káhiře byla zásilka s žalobou doručena dne 10. 4. 2014 na věci nic nemění. Stěžovatelka navíc odkázala na princip presumpce včasnosti podání žaloby.

Z vyjádření zastupitelského úřadu České republiky v Káhiře vyplynulo, že „standardní“ dobu doručování zásilek z Egypta do České republiky stanovit nelze, téměř půlroční délka doručování ovšem rozhodně není obvyklá. Poštovní úřad „Mahmasha“ existuje, nelze však ověřit odeslání relevantních zásilek, neboť příslušné evidence se uzavírají vždy k danému kalendářnímu roku a pracovníkům pošty jsou přístupné pouze za rok 2015. Další razítka na obálce jsou z „centrální pošty pro zásilky určené do zahraničí“, která je v zemi jediná a kde jsou shromažďovány zásilky do zahraničí ze všech regionálních pošt. Zde se podařilo ověřit zásilky v evidenci, uvedené datum 10. 4. 2014 odpovídá včetně adresy odesílatele i adresáta. Pracovník centrální pošty sdělil, že v rámci Káhiry (což je případ pošty Mahmasha) trvá doručení z regionální pošty do centrální zahraniční pošty v řádu jednotlivých dnů, což údajně platilo i v období tzv. „arabského jara“. Na dotaz, jak by dotyčný pracovník tedy vysvětlil podací razítko na regionální poště Mahmasha s datem 20. 11. 2013, respektive 18. 11. 2013 v těchto konkrétních případech, pracovník uvedl, že pokud se poštovnímu úředníkovi na regionální pobočce nabídne nějaké „*přilepšení k platu*“, nelze vyloučit antedatování podacího razítka pošty.

Z vyjádření odboru mezinárodního poštovního provozu České pošty vyplynulo, že v období mezi 1. 10. 2013 a 31. 12. 2013 byla průměrná doba přepravy obyčejných mezinárodních listovních zásilek z Egypta do České republiky (od výstupní vyměňovací pošty v Egyptě k vstupní vyměňovací poště v ČR) 1,77 dne pro zásilky kategorie A

(prioritní listovní zásilky) a 2,63 dne pro zásilky kategorie B (neprioritní zásilky přepravované letecky). Toto je jediný měřitelný údaj u obyčejných zásilek, které nemají vlastní jednoznačný identifikační údaj. Není možné posoudit, kolik času strávila taková zásilka v Egyptě v době od podání po její výpravu z Egypta, ani v jaké lhůtě byla doručována v ČR po jejím příchodu k vyměňovací poště Praha 120. Ve všech zmíněných případech je zásadní denní razítko z Káhiry, odkud jsou zásilky vypravovány do ČR. Na všech třech kopiích obálek je na tomto razítku datum 10. 4. 2014 (nebo aspoň náznak, všechny kopie nejsou dokonale čitelné). Z toho by se dalo usuzovat, že v tomto termínu byly zásilky skutečně vypraveny z Egypta do České republiky, kam po osmi dnech dorazily poškozené. V dubnu 2014 přicházely obyčejné listovní zásilky z Egypta po dvou trasách, většina přes Frankfurt/DE, menší část potom přes Curych/CH s velmi podobnými dobami přepravy jako ve třetím kvartálu 2013 – 1,87 dne pro zásilky kategorie A a 2,8 dne pro zásilky kategorie B.

Krajský soud vycházel z toho, že lhůta pro podání žaloby proti napadenému rozhodnutí žalovaného skončila 25. 11. 2013. Žaloba byla soudu doručena 22. 4. 2014 v 8:30 hod, tedy po lhůtě pro podání žaloby. Na obálce, v níž byla žaloba soudu doručena, byl jediným zřetelně čitelným údajem údaj „CAIRO 10. 4. 2014“ a rovněž razítko pošty Praha 120 s údajem o došlé poškozené zásilce z ciziny s datem 18. 4. 2014. To dle názoru krajského soudu logicky koresponduje s obsahem sdělení zastupitelského úřadu v Káhiře i pošty Praha 120.

Ke stěžovatelčině argumentaci principem presumpce včasnosti žaloby, krajský soud uvedl, že tento princip se uplatní pouze při pochybnostech o skutkovém stavu. Soud takové pochybnosti o opožděnosti žaloby nemá, neboť stěžovatelka včasnost podání žaloby nijak neprokázala. Krajský soud rovněž zdůraznil procesní odpovědnost stěžovatelky za zvolený způsob komunikace se soudem. Rovněž uvedl, že stěžovatelkou předestřená verze o okolnostech, za nichž mělo dojít k sepsu a podání žaloby (sepsání započato v Blansku, dokončeno v Egyptě, zásilka údajně svěřená třetí osobě H. K. k podání v Mahmase) se jeví jako nevěrohodná. Oproti zásadě presumpce včasnosti podání postavil krajský soud zásadu „právo náleží bdělému“, jež se promítá právě ve smyslu lhůty k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu.

Krajský soud uvedl, že i pokud by odhlédl od absurdně působících okolností podání žaloby, nelze přehlédnout fakt, že sepsování žaloby bylo zahájeno v Blansku dne 20. 11. 2013, avšak k jejímu podání k poštovní přepravě v egyptské obci Mahmasha mělo dojít již dne 18. 11. 2013. Podle krajského soudu je tedy nesporné, že lhůta pro podání žaloby nebyla v posuzované věci dodržena. Soud rovněž zdůraznil význam lhůty stanovené zákonem k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, který spočívá ve snížení entropie při uplatňování práv a má tak zásadní význam pro právní jistotu (nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2003, sp. zn. II. ÚS 560/01, dostupný z <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>). Krajský soud proto žalobu znovu odmítl pro opožděnost.

Kasační stížnost

Stěžovatelka napadla usnesení krajského soudu kasační stížností, kterou uplatňuje

důvody podřaditelné ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) soudního řádu správního (dále „s. ř.“) a navrhla usnesení krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Podle jejího názoru nebylo najisto prokázáno, že zásilka se žalobou byla podána opožděně a nikoliv dne 18. 11. 2013. Ze žádné skutečnosti uvedené ve vyjádření České pošty či zastupitelského úřadu nevyplývá, že žaloba nemohla být podána k poštovní přepravě na poště v obci Mahmasha včas. Informace obsažené ve vyjádření České pošty informují soud o běžných termínech dodání zásilek, nijak z nich však nevyplývá, kdy měla být zásilka se žalobou skutečně podána k přepravě. Ani sdělení zastupitelského úřadu neobsahuje dle názoru stěžovatelky žádnou informaci prokazatelně vyvracející tvrzení stěžovatelky takovým způsobem, že by neexistovaly pochybnosti o opožděnosti žaloby. Potřebná zjištění dnes již nelze učinit vzhledem k úmrtí tehdejšího jednatele stěžovatelky, proto je třeba uplatnit princip presumpce včasnosti žaloby.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se zcela ztotožňuje s posouzením krajského soudu a že stěžovatelka pouze polemizuje s názorem soudu, aniž by prokázala včasné podání zásilky v Egyptě. Žalovaný proto navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Stěžovatelka dodatečně Nejvyššímu správnímu soudu předložila potvrzení pana M. A. v arabštině a v angličtině a v podání ze dne 22. 7. 2016 uvedla, že M. A. potvrzuje, že od 18. do 20. 11. 2013 byli hosty v jeho bydlišti pan Alois Filip a pan H. K. Stěžovatelka soudu předložila také úřední překlad tohoto potvrzení do českého jazyka.

Posouzení Nejvyšším správním soudem

Vzhledem k tomu, že je nyní přezkoumáváno druhé rozhodnutí krajského soudu poté, kdy jeho prvé rozhodnutí bylo zrušeno a vráceno k dalšímu řízení, posoudil Nejvyšší správní soud nejprve otázku přípustnosti kasační stížnosti (§ 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.). V té souvislosti ovšem nemohl přehlédnout povahu zrušovacího rozhodnutí, vycházejícího především z nezbytnosti doplnit dokazování v rozsahu nezbytném pro odpovídající procesní závěr (o včasnosti žaloby). Podle stabilizované judikatury tohoto soudu v takovém případě nelze považovat následující kasační stížnost za nepřípustnou, neboť by tím bylo stěžovateli odepřeno právo na věcný přezkum napadeného rozhodnutí (viz například usnesení ze dne 10. 6. 2008, č. j. 2 Afs 26/2008 - 119). Kasační stížnost je tedy přípustná.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou splnění podmínek řízení. Ověřil, že stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podala včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustný důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a v řízení o kasační stížnosti je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy také věcně projednatelná. Následně přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Především je vhodné podotknout, že včasnost žaloby je jednou z nutných podmínek věcné projednatelnosti žaloby, a proto soud musí skutečnosti rozhodné pro

závěr o včasnosti nebo opožděnosti žaloby zkoumat vždy z úřední povinnosti, a to dříve než o podané žalobě věcně rozhodne (viz rozsudky zdejšího soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82, ze dne 4. 8. 2005, č. j. 2 As 11/2005 - 72, a ze dne 16. 4. 2013, č. j. 6 As 55/2012 - 51; všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). V posledně citovaném rozsudku též Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žalobce ani žalovaný nenesou přímo důkazní břemeno ohledně prokázání včasnosti, respektive opožděnosti žaloby; neboť tuto otázku musí primárně posuzovat sám soud podle skutečného stavu, a to i nad rámec tvrzení účastníků. Této povinnosti v posuzované věci krajský soud dostal, když si vyžádal kromě upřesnění žalobních tvrzení od stěžovatelky též vyjádření České pošty a zastupitelského úřadu v Káhiře.

Ve spisu krajského soudu Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že žaloba měla být podána ve třech identických zásilkách, které podle razítek na obálkách měly být předány k poštovní přepravě na poště v egyptské obci Mahmashe ve dnech 18. 11. 2013, 19. 11. 2013 a 20. 11. 2013. Jedna z obálek obsahuje dvě podací razítka z regionální pošty s datem 19. 11. 2013 a 20. 11. 2013. Všechny obálky obsahují též razítko z centrální pošty v Káhiře ze dne 10. 4. 2014, s tím, že na obálce zásilky obsahující údaj o podání v Mahmashe 19. 11. 2013 a 20. 11. 2013 je datum na razítku z Káhiry špatně čitelné. Z výše uvedeného vyplývá, že pokud by bylo podací razítko z pošty v obci Mahmashe správné, trvala by přeprava zásilek z regionální pošty na centrální poštu do Káhiry zhruba pět měsíců. Přitom je třeba připomenout, že u zásilky podané 18. 11. 2013 bylo pracovníkem zastupitelského úřadu podle dostupných evidencí na poště v Káhiře ověřeno, že razítko Káhirske pošty ze dne 10. 4. 2014 odpovídá skutečnosti, zatímco na regionální poště v Mahmashe nebylo možné toto ověření validity podacích razítek provést pro nedostupnost evidencí z roku 2013.

Z vyjádření zastupitelského úřadu vyplývá, že doba přepravy zásilek z regionálních pošt na poštu v Káhiře byla i v období „arabského jara“ maximálně v řádu jednotlivých dnů. Z tohoto hlediska je proto velmi nevěrohodné, že by u všech tří zásilek, jež stěžovatelka podala na regionální poště v Mahmashe, trvala přeprava na poštu do Káhiry pět měsíců, jak by odpovídalo podacím razítkům. O spolehlivosti podacího razítka z regionální pošty přitom vypovídá též vyjádření zastupitelského úřadu, podle něhož je možné dosáhnout antedatování podacího razítka na regionální poště tím, že je nabídnuto poštovnímu úředníkovi jisté „*přilepšení k platu*“. Nelze rovněž přehlédnout, že podaná žaloba obsahuje údaj, že byla sepsána dne 20. 11. 2013 v Blansku, tedy dva dny po jejím údajném podání v obci Mahmashe. I to zpochybňuje vypovídací hodnotu důkazů svědčících ve prospěch stěžovatelky, včetně podacího razítka z pošty v obci Mahmashe.

Naopak verze predestřená stěžovatelkou, že žaloba byla sepsána částečně v Blansku, dokončena v Egyptě, pak údajně svěřená H. K. k podání v Mahmashe, se jeví jako nevěrohodná a nijak nevysvětluje prodlevu zhruba pěti měsíců mezi datem vyplývajícím z podacího razítka z pošty v Mahmashe a datem dopravení zásilky na centrální poštu v Káhiře. Nevysvětluje přirozeně ani pochybnost, proč měla žalobu podat k poštovní přepravě třetí osoba, přestože sám jednatel stěžovatele byl v téže době na místě osobně přítomen.

Lze tedy shrnout, že úvaha krajského soudu o nesprávnosti data na podacím razítku z regionální pošty v Mahmashe vychází z uceleného řetězce nepřímých důkazů,

potvrzených dohledáním v poštovních evidencích, mezi nimiž má zásadní hodnotu údaj o doručení zásilky centrální poště v Káhiře dne 10. 4. 2014. Lze tedy, v souladu se závěry zprávy zastupitelského úřadu, dovodit, že zásilka byla ve skutečnosti podána k poštovní přepravě v Egyptě s vysokou pravděpodobností jindy než v listopadu 2013, zjevně až v roce 2014, zatímco lhůta pro podání žaloby marně uplynula dne 25. 11. 2013.

Na tomto místě je třeba reagovat na námitky stěžovatelky, že soudem nebyl získán přímý důkaz o tom, že zásilka nebyla podána na poštu v Mahmashe 18. 11. 2014. Nelze totiž přehlédnout, že se jedná o prokázání negativní skutečnosti, která bývá standardně prokazována (prokazatelná) právě za použití nepřímých důkazů (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2013, sp. zn. 22 Cdo 3108/2010; obdobně vyznívá také odlišné stanovisko k nálezů Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. I. ÚS 22/10, které se aplikací negativní teorie důkazní také blíže zabývá, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2014, č. j. 3 Ads 91/2013 - 47). V tomto smyslu lze tedy považovat závěr, že podací razítko z pošty v Mahmashe obsahuje datum neodpovídající skutečnosti, za dostatečně prokázaný.

Dovolává-li se stěžovatelka presumpce včasnosti žaloby, je třeba připomenout, že tento princip se uplatní pouze v případech, kdy soud není schopen postavit najisto otázku včasného, respektive opožděného podání žaloby, tedy v podstatě v situaci důkazní nouze (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2013, č. j. 6 As 55/2012 - 51, nebo nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 2509/08). V posuzované věci se však o takový případ nejedná. Zjevně totiž existuje logicky nevysvětlitelný extrémně dlouhý časový úsek mezi koncem lhůty pro podání žaloby (25. 11. 2013) a prvním věrohodným poštovním razítkem z Egypta (*CAIRO 10. 4. 2014*), proto lze na základě informací zastupitelského úřadu o délce poštovní přepravy z egyptských regionálních pošt na centrální poštu v Káhiře s dostatečnou mírou pravděpodobnosti usuzovat na opožděnost podané žaloby. Ke stejnému výsledku směřuje i pochybnost, vyvolaná logiky rovněž nevysvětlitelným předáním zásilky třetí osobě, a to bez jakkoli vysvětleného důvodu a navíc v situaci, kdy úkon mohl provést (respektive nikdo ani netvrdil, že by to udělat nemohl) kompetentní zástupce stěžovatelky. Stejně tak není logicky vysvětlitelný rozpor v datování žaloby a jemu předcházející údajné podání žaloby k poštovní přepravě. Písařská chyba, které se stěžovatelka dovolává, by snad mohla vysvětlit rozdílná místa zpracování žaloby, nikoli však její datování. Z logického hlediska ani v tomto případě neexistuje žádný důvod, proč by stěžovatelka opatřila žalobu datem následujícím její podání. Lze rovněž souhlasit s krajským soudem v tom závěru, že v posuzované věci zvolený způsob přepravy zásilky obsahující žalobu k soudu jde k tíži stěžovatelky. Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že stěžovatelka po podání žaloby s krajským soudem komunikovala též elektronicky, což vzbuzuje otázku, proč nezvolila tento obecně standardní a spolehlivý způsob komunikace se soudem pro tak zásadní úkon, jaký podání žaloby nepochybně představuje. Presumpce včasnosti se proto v posuzované věci neuplatní.

Nejvyšší správní soud neprovedl důkaz stěžovatelkou předloženým potvrzením pana M. A.. Toto potvrzení má podle tvrzení stěžovatelky prokazovat, že od 18. do 20. 11. 2013 byli hosty v bydlíšti pana M. A. pan Alois Filip a pan H. K. Nejvyšší správní soud toto tvrzení nezpochybňuje, v kontextu s výše zmíněnými důkazy

ovšem zdůrazňuje, že pro posouzení klíčové otázky řízení (podání zásilky k poštovní přepravě) v nejlepším případě nemá žádnou vypovídací hodnotu, neboť svědčí v podstatě jen o tom, že jednatel stěžovatelky byl na místě samém také osobně přítomen, a proto by k osvětlení okolností podání předmětné zásilky takový důkaz přispět nemohl.

Lze tedy uzavřít, že kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. nebyl dán a krajský soud správně posoudil žalobu stěžovatelky jako opožděnou. Nejvyšší správní soud proto posoudil kasační stížnost jako nedůvodnou a jako takovou ji dle § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů nenáleží. Toto právo by náleželo žalovanému, protože však žalovaný náhradu nákladů nežádal, a případné vzniklé náklady ani jinak ze spisu nevyplývají, Nejvyšší správní soud náhradu nákladů žalovanému nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. prosince 2016

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu